

VEJLEDNING

OM VURDERINGEN AF ADOPTIONSANSØGERES
FYSISKE OG PSYKISKE HELBREDSFORHOLD

JUSTITSMINISTERIET
FAMILIESTYRELSEN

Indhold

Indledende bemærkninger	3
Generelle betragtninger	5
Den fysiske helbredstilstand	5
Den psykiske helbredstilstand	7
Gennemgang af de enkelte sygdomsgrupper i relation til ansøgers helbredstilstand	8
Hjerte- og kredsløbssygdomme	8
Venesygdomme	9
Forhøjet blodtryk	9
Lungesygdomme	9
Nyresygdomme	10
Mave-tarm-lidelser	10
Nervesystemets sygdomme	10
Autoimmune sygdomme	11
Sukkersyge	11
Stofskiftesygdomme	11
Overvægt	12
Organtransplanterede	12
Kræftsygdomme	13
Medicinbivirkninger	13
Immunosuppressiv behandling	14
Hiv/aids	14
Den psykiske helbredstilstand	15
Oplysningsgrundlaget	17

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

I forbindelse med den seneste ændring af adoptionsloven i 1999 blev der bl.a. sat fokus på de krav, der stilles til adoptionsansøgers helbredsmæssige forhold.

"Vedrørende helbredsforhold har justitsministeren anført, at der i lovforslaget er lagt op til en liberalisering af praksis på området, navnlig for så vidt angår betydningen af handicaps.

Det anføres således under pkt. 8.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger, at der bør ske en lempelse af praksis, således at personer med handicap i højere grad end i dag efter en individuel vurdering vil kunne godkendes som adoptanter. Endvidere anføres bl.a., at der herved bør anlægges en bredere synsvinkel end den medicinske, således at også anden sagkyndig bistand, herunder fra Det Centrale Handicapråd, inddrages.

Med hensyn til sygdomme bør det løbende overvejes, om der – i lyset af nyere udvikling på det medicinske område m.v. – er grundlag for at tage praksis på området op til revision. I det omfang, det er relevant og hensigtsmæssigt, bør der inddrages eksternt sagkundskab, f.eks. i form af drøftelser med Retslægerådet eller Sundhedsstyrelsen.

Endelig bør retningslinjerne for, hvilke sygdomme og handicaps der i almindelighed bør føre til afslag på godkendelse som adoptant, være så gennemskuelige og forudsigelige som muligt, og de bør være offentligt tilgængelige."

På denne baggrund har Civilretsdirektoratet nedsat en arbejdsgruppe, som har haft til opgave at foretage en gennemgang af de eksisterende retningslinjer vedrørende helbredsmæssige krav til adoptionsansøgere og at komme med forslag til fremtidige retningslinjer.

Arbejdsgruppen har bestået af følgende medlemmer:

- Kontorchef Anne Thalbitzer, Civilretsdirektoratet (formand)
- Overlæge Ove Jacobsen, Adoptionsnævnet
- Overlæge Thure Krarup, Adoptionsnævnet
- Afdelingslæge Tove Petersen, Sundhedsstyrelsen
- Afdelingsleder dr. med. John-Erik Stig Hansen, Center for Små Handicapgrupper
- Jurist Anne Vikkelsø, Center for Ligebehandling af Handicappede
- Sekretariatschef Lars Klüver, Adoption og Samfund
- Praktiserende læge Lars Schriver, Adoption og Samfund.

Arbejdsgruppen har holdt 8 møder.

Arbejdsgruppens medlemmer har bidraget med oplæg og forslag, som er indgået i gruppens drøftelser. I den forbindelse har visse medlemmer af arbejdsgruppen, herunder navnlig overlæge Thure Krarup og praktiserende læge Lars Schriver, ajourført sig med de seneste forskningsresultater og den seneste speciallitteratur

inden for en række af de sygdomskategorier, som omtales i denne vejledning, ligesom de pågældende medlemmer har haft en række uformelle drøftelser med flere ledende specialister.

I denne vejledning fremlægges arbejdsgruppens forslag til nye retningslinjer for vurdering af adoptionsansøgenes helbredsmæssige forhold.

I kapitel 2 beskrives dels de lovgivningsmæssige rammer dels de overordnede hensyn (kriterier), der normalt må tillægges vægt ved vurderingen af ansøgenes helbredsforhold samt ved vurderingen af en ansøgers handicap.

Det primære sigte med vurdering af helbredsforholdene er at undgå en særlig belastning af adoptivbarnet. En sådan belastning kan være en følge af ansøgerens manifesterede fysiske eller psykiske sygdom, tidlige død eller funktionsnedsættelse (handicap).

I kapitel 3 gennemgås en række enkelte sygdomsgrupper (fysiske), og i kapitel 4 gennemgås bedømmelsen af ansøgerens psykiske helbredstilstand nærmere. Endelig gennemgås i kapitel 5 oplysningsgrundlaget for bedømmelsen af ansøgerens helbredsforhold.

De nye retningslinjer indebærer en vis liberalisering i forhold til de hidtil gældende retningslinjer. Dette gælder bl.a. i forhold til vurderingen af yngre ansøgere, der lider af en sygdom med øget dødelighedsrisiko. Herudover er der i forhold til visse sygdomsgrupper gennemført ændringer i retningslinjerne på grund af udviklingen af behandlingsmuligheder og metoder samt på grund af nyere viden om disse sygdomme. De nye retningslinjer indebærer også en væsentlig liberalisering i forhold til bedømmelsen af funktionsnedsættelser. Arbejdsgruppen har fundet, at det i vidt omfang må bero på en konkret vurdering af, om ansøgere med funktionsnedsættelse skal godkendes. Arbejdsgruppen har derfor ikke fundet det muligt at opstille generelle retningslinjer for de enkelte funktionsnedsættelser, men henviser til, at i tvivlstilfælde kan anden sagkyndig bistand, via det Centrale Handicapråd, inddrages.

Det bemærkes i øvrigt, at arbejdsgruppen i sit arbejde har taget udgangspunkt i de overordnede kriterier, som kan udledes af forarbejderne til adoptionsloven med hensyn til vurderingen af adoptionsansøgers helbredsmæssige forhold. Arbejdsgruppen har derfor bl.a. lagt til grund, at der ved bedømmelsen af helbredsforholdene skal foretages en vurdering af overdødelighedsrisikoen. Arbejdsgruppen er i den forbindelse opmærksom på, at der ikke foreligger egentligt forskningsmateriale, der viser, hvordan og i hvor høj grad det i sammenligning med andre sociale og familiemæssige hændelser påvirker et adoptivbarn at miste en af sine adoptivforældre under opvæksten. Arbejdsgruppen finder, at der kan være behov for at få indsamlet større viden på dette område.

GENERELLE BETRAGTNINGER

Ved behandlingen af en ansøgning om godkendelse som adoptant skal det amtskommunale adoptionssamråd tage stilling til, om ansøgeren opfylder de krav, der gælder med hensyn til adoptionsansøgers fysiske og psykiske helbredstilstand. Kravene hertil er reguleret i godkendelsesbekendtgørelsens § 7, der har følgende ordlyd:

”§ 7. Det er endvidere en betingelse for at blive godkendt som adoptant 1) at ansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand ikke forringer mulighederne for, at adoptionsforløbet kan blive til barnets bedste 2)...”

Afgørende for bedømmelsen af ansøgerens helbredsforhold er, om ansøgeren lider af helbredsmæssige problemer, som i væsentlig grad forringer ansøgerens muligheder for at tage vare på barnet i hele dets opvækstperiode.

Ved bedømmelsen af helbredsforholdene bør der således for det første foretages en vurdering af ansøgerens aktuelle helbredstilstand. Herudover bør der søges opstillet en langtidsprognose, der omtrent dækker det tidsrum, inden for hvilken barnets opvækst vil finde sted, dvs. ca. 20 år.

Ofte vil prognosen være afgørende for, om ansøgeren kan godkendes. Uanset at ansøgerens helbredsmæssige problemer ikke aktuelt påvirker ansøgerens evne til at tage vare på barnet, vil det i mange tilfælde være af afgørende betydning, om der er en øget risiko for, enten at ansøgeren afgår ved døden under barnets opvækst, eller at de helbredsmæssige problemer i øvrigt udvikler sig i en så negativ retning, at det i væsentlig grad vil påvirke ansøgerens evne til at tage vare på barnet under opvæksten.

Det vil kun være konstaterede helbredsmæssige problemer, der tages i betragtning ved bedømmelsen af ansøgerens helbredsmæssige forhold. Den omstændighed, at ansøgerens livsstil, arbejdsmæssige forhold, hobbies, familiære/genetiske dispositioner m.v. ud fra en generel betragtning indebærer en overdødelighedsrisiko eller risiko for at udvikle sværere sygdomme – uden at sygdommen dog har manifesteret sig på ansøgningstidspunktet – vil ikke i sig selv kunne føre til et helbredsmæssigt begrundet afslag.

Den fysiske helbredstilstand

Ved bedømmelsen af den fysiske helbredstilstand skal der – som nævnt ovenfor – lægges vægt på risikoen for, at ansøgeren afgår ved døden i barnets opvækstperiode. Man opererer i den forbindelse med begrebet overdødelighed, hvorved forstås det tal, hvormed antallet af døde i en befolkningsgruppe overstiger det forventede. Dette opgives som et procenttal.

Man opererer med begrebet overdødelighed.

Hvis ansøgeren lider af en sygdom, der indikerer en betydelig overdødelighed inden for de næste 15-20 år, bør ansøgeren ikke godkendes som adoptant.

Ved overdødelighed forstås en betydelig øget dødelighed i forhold til den raske befolkning. For raske personer i adoptionsansøgers aldersgruppe er dødeligheden for den efterfølgende 20 års periode stigende fra 2,5 % for 25-årige til ca. 10 % for 40-årige. Da den absolutte risiko for at dø inden for en 20 års periode altså stiger med alderen, bør sygdomsrisici tillægges større vægt, jo ældre ansøgeren er.

Blandt adoptionsansøgere ses en del relativt sjældne sygdomme, hvor det er vanskeligt i faglitteraturen at finde tal for prognosen. Der må i disse tilfælde foretages et fagligt skøn ud fra en speciallægevurdering.

Ved bedømmelsen af ansøgerens helbredsforhold skal der endvidere lægges vægt på, om ansøgeren lider af en sygdom, der medfører en betydelig risiko for et belastende og langvarigt sygdoms-, behandlings- og/eller indlæggelsesforløb. I sådanne tilfælde må der foretages en vurdering af, hvordan sygdommen influerer på dagligdagen i familien samt på ansøgerens evne til at tilgodese barnets behov for omsorg, nærhed, udfordringer og oplevelser.

Den omstændighed, at den ene af ægtefællerne er rask, kan som udgangspunkt ikke kompensere for, at den anden ægtefælle lider af en sygdom, der indikerer en betydelig overdødelighed og/eller et belastende sygdomsforløb. Det skal således søges sikret, at begge adoptanter vil være i stand til at tage vare på barnet i hele dets opvækst. Er der tale om en eneadoptant, må der dog i tvivlstilfælde i særlig grad anvendes et forsigtighedsprincip ved vurderingen af ansøgerens helbredstilstand.

Den omstændighed, at en ansøger har en kronisk funktionsnedsættelse/handicap, er ikke i sig selv til hinder for, at den pågældende kan godkendes som adoptant. Afgørelsen heraf må bero på en konkret vurdering, hvorunder der må anlægges en bredere synsvinkel end en rent medicinsk.

Der må således foretages en samlet vurdering, hvorunder følgende forhold skal inddrages;

- Sværhedsgraden af funktionsnedsættelsen, herunder hvorvidt og i hvilket omfang og på hvilken måde funktionsnedsættelsen influerer på ansøgerens evne til at fungere som forælder til barnet.
- Kompensatoriske faktorer, herunder i hvilket omfang funktionsnedsættelsen er eller vil kunne kompenseres af ansøgeren selv, i fællesskab med ægtefællen eller gennem social og/eller lægelig intervention.
- Ansøgerens livssituation i øvrigt.

Generelt set må det kræves, at begge ægtefæller i et parforhold hver for sig har den nødvendige kapacitet til at etablere en tæt og kontinuerlig – fysisk og psykisk – kontakt med barnet, og at ægteparret sammen kan tilgodese barnets behov for omsorg, pleje, udfordringer og oplevelser.

Den psykiske helbredstilstand

Visse afvigelser i personligheds mønstret vil være af stor betydning for ansøgerens evne til at tage vare om barnet.

Hvis det – eventuelt efter psykiatrisk undersøgelse – ikke er muligt at påvise afvigelser eller lignende, kan der, hvis der alligevel består tvivl om ansøgerens egnethed, eventuelt iværksættes en psykologisk undersøgelse i fase 3. Der henvises til Familiestyrelsens Vejledning til statsforvaltningerne om adoption, Vejledning nr. 10282 af 14. december 2007.

GENNEMGANG AF DE ENKELTE SYGDOMSGRUPPER I RELATION TIL ANSØGERES HELBREDS- TILSTAND

I dette kapitel gennemgås en række typiske sygdomsgrupper, og der opstilles nogle vejledende retningslinjer for, hvilken betydning disse sygdomme bør tillægges i adoptionsmæssig sammenhæng.

Det skal understreges, at de opstillede retningslinjer er vejledende. Der bør således altid foretages en konkret vurdering i den enkelte sag. Der bør i den sammenhæng tages hensyn til bl.a. sværhedsgraden af de pågældende helbredsmæssige problemer set i forhold til ansøgerens samlede sundhedstilstand.

De opstillede retningslinjer er vejledende.

Endvidere bemærkes, at livsstilsfaktorer m.v. – uanset at sådanne forhold normalt ikke i sig selv kan føre til et helbredsmæssigt begrundet afslag – i konkrete tilfælde vil kunne indgå i den samlede vurdering, forudsat at disse har helbredsmæssig relevans, f.eks. rygning, motionsvaner og alkoholindtagelse.

Under de enkelte sygdomsgrupper anføres det i visse tilfælde, at der bør iværksættes speciallægeundersøgelse, inden der træffes endelig afgørelse. Dette indebærer, at samrådet normalt bør træffe afgørelse herom i medfør af godkendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 3. Iværksættelse af en speciallægeundersøgelse vil dog kunne undlades, hvis der foreligger en udtalelse fra en behandlende speciallæge, og udtalelsen indeholder fyldestgørende oplysninger om diagnose, behandling og eventuelt prognose. Der henvises i øvrigt til kapitel 5 om oplysningsgrundlaget.

Hjerte- og kredsløbssygdomme

Medfødt hjertesygdom er i de fleste tilfælde en form for misdannelse: Hul i hjerteskillevæggen, fejdannede hjerteklapper, manglende lukning af forbindelsesåre mellem lungepulsåre og legempulsåre, forsnævring af legempulsåren eller en kombination af disse.

Medfødt hjertesygdom

I de fleste tilfælde er disse misdannelser korrigeret operativt og oftest med godt resultat og god prognose. I disse tilfælde vil en medfødt hjertesygdom normalt ikke være til hinder for godkendelse. Er tilstanden derimod ikke korrigeret, og er hjertefunktionen nedsat, bør der som hovedregel gives afslag, da dette medfører øget risiko for sygelighed og tidlig død.

Erhvervede hjertesygdomme er i flertallet af tilfældene sekundære til "åreforkalkning", der inddrager hjertets kranspulsårer. Kan dette påvises hos en adoptionsan-

Erhvervede hjertesygdomme

søger, bør det medføre afslag, da der er øget risiko for tidlig død ved påvist kran-
pulsåresygdom, selvom hjertefunktionen på godkendelsestidspunktet er normal.
Hvis der tidligere har været en blodprop i hjertet, skal der gives afslag på grund af
høj risiko for ny blodprop i hjertet.

Andre erhvervede hjertelidelser er forårsaget af infektion, som hyppigst er lokalise-
ret til hjerteklapperne. Hvis der efter sådan infektion består nedsat hjertefunktion,
bør der som hovedregel gives afslag på ansøgningen. Hvis der operativt er indsat
nye hjerteklapper, hvad enten det er såkaldt biologiske klapper eller mekaniske, kan
godkendelse almindeligvis finde sted, hvis hjertefunktionen er normal, og ansøge-
ren er i korrekt behandling med blodfortyndende medicin. Der bør dog normalt
iværksættes speciallægeundersøgelse. Ansøgere med hjerterytmeforstyrrelse vil som
hovedregel kunne godkendes, hvis der ikke er nedsat hjertefunktion, også selvom
ansøgeren skal have behandling med blodfortyndende medicin. Visse hjerterytmefor-
styrrelser er alvorlige, og kan medføre afslag. Der bør normalt iværksættes spe-
ciallægeundersøgelse.

Øvrige kredsløbslidelser (for eksempel i benene): Tidligt indsættende åreforkalk-
ning ses oftest som følge af tobaksrygning og forhøjet fedtindhold i blodet. Denne
tilstand medfører øget risiko for tidlig død og sygelighed, men bør være vurderet af
en speciallæge.

Øvrige kredsløbslidelser

Venesygdomme

Såvel åreknuder som venøs blodpropdannelse er hyppigt forekommende lidelser,
som sjældent er af så alvorlig karakter, at det vil medføre afslag. Dette gælder dog
ikke, når venøs blodprop har bredt sig til lungepulsårerne (lungeemboli) med bli-
vende tillukning af væsentlige dele af disse. Det er en tilstand med dårlig prognose
og tidlig død.

Forhøjet blodtryk

Hvis blodtryksforhøjelsen er velbehandlet og ukompliceret, bør det ikke medføre
afslag. Hvis blodtrykket fortsat er højt under behandling, eller hvis der foreligger
komplikationer fra nyrer, hjerne eller sværere forandringer i øjets nethinde, vil ho-
vedreglen være afslag, da der er øget risiko for følgetilstande, specielt blodpropper
i hjernen, hjerneblødning og nedsat nyrefunktion.

Lungesygdomme

Disse sygdomme er i antal helt domineret af astma og kronisk bronkitis (såkaldt
kronisk obstruktiv lungelidelse, der oftest er forårsaget af rygning). De findes i alle
grader fra ganske lette til dødeligt svære. Ansøgere med disse sygdomme må vur-
deres af speciallæge med måling af lungefunktionen. Er denne klart nedsat, bør der
gives afslag på grund af øget risiko for sygelighed og tidlig død, ligeledes hvis lun-
gelidelsen har medført hjertebelastning (cor pulmonale). I vurderingen må det til-

lægges betydning, hvor meget medicin sygdommen kræver, samt hvorvidt ansøgeren fortsat ryger.

Nyresygdomme

Hos ansøgere med kronisk nyresygdom bør der foreligge en speciallægeundersøgelse. Ved kronisk nyreinsufficiens er der klart øget sygelighed og dødelighed. Hvis nyrefunktionen er nedsat, eller der er risiko for fortsat forringelse af nyrefunktionen, bør der gives afslag. Blodtryksforhøjelse samt komplikationer i hjerne eller øjne bør tillægges betydning.

Mave-tarm-lidelser

Mavesårssygdomme vil med moderne behandling kun meget sjældent give betændelighed ved godkendelse.

De inflammatoriske tarmsygdomme: Der findes to hovedformer, colitis ulcerosa ("blødende tyktarmsbetændelse") og Crohn's sygdom.

Hvis colitis ulcerosa er behandlet operativt med fjernelse af den syge tyktarm eller er velbehandlet med medicin, giver sygdommen ikke i sig selv anledning til afslag.

Colitis ulcerosa/blødende tyktarmsbetændelse

Ved den form for inflammatorisk tarmsygdom, der kaldes Crohn's sygdom, kan sygdommen være lokaliseret i alle dele af mave-tarm-systemet, fra tungen til endetarmen, og sygdommen har et uforudsigeligt, ofte mere alvorligt og vekslende forløb med gode og dårlige perioder. Med moderne behandling er der ikke nogen væsentligt øget dødelighed (i løbet af 20 års sygdomsforløb), men ca. 2/3 af patienterne med Crohn's sygdom vil i perioder have høj sygdomsaktivitet, som vil kunne influere væsentligt på dagligdagen. Inden for 15 års varighed vil patienten typisk have gennemgået en eller flere operationer. Crohn's sygdom bør derfor i almindelighed medføre afslag.

Crohn's sygdom

Visse patienter med Crohn's sygdom har et mere gunstigt forløb, særligt hvor sygdommen alene er lokaliseret til tyktarmen. I sådanne tilfælde vil godkendelse eventuelt kunne gives, hvis sygdommen har været i ro i en længere årrække. Der bør iværksættes specialundersøgelse.

Nervesystemets sygdomme

Hyppigst forekommende blandt adoptionsansøgere er epilepsi i forskellige varianter, samt såkaldte demyeliniserende sygdomme, særligt sklerose. Hvis epilepsi er velbehandlet, således at ansøgeren er anfaldsfri og velfungerende i sin dagligdag, kan der gives godkendelse efter undersøgelse hos speciallæge.

Epilepsi

For de demyeliniserende sygdomme (sclerosis disseminata) gælder, at sygdommen i almindelighed bør medføre afslag, da sygdommen ofte medfører svær invaliditet. I tvivlstilfælde bør der foreligge en speciallægeundersøgelse.

Både spændingshovedpine og migræne er meget hyppigt forekommende tilstande, der normalt kun giver lette eller moderate gener, som ikke bør medføre afslag.

Spændingshovedpine og migræne

Ved svære tilfælde med hyppige migræneanfald, kronisk spændingshovedpine eller stort medicinforbrug kan sygdommen dog være en så betydelig belastning af familien, at der må gives afslag. I så tilfælde bør der foreligge en speciallægeundersøgelse.

Autoimmune sygdomme

Herved forstås sygdomme, som er forårsaget af øgede mængder autoantistoffer, det vil sige antistoffer mod organismens egne celler eller celledele. I dag er en omfattende række meget forskellige sygdomme klassificerede som autoimmune. Blandt de almindeligste af disse sygdomme kan nævnes hudsygdommen psoriasis samt kronisk leddegigt. Det store flertal af ansøgere med disse sygdomme vil kunne godkendes. Nogle af disse sygdomme kan udvikle sig så alvorligt, at det bør medføre afslag. Ansøgere med disse sygdomme bør vurderes af speciallæge.

Sukkersyge

Adoptionsansøgere med denne sygdom har den oftest i den form, der fordrer insulinbehandling. Har denne været i mere end 10 år, bør ansøgeren vurderes af speciallæge. Er sygdommen velreguleret og ukompliceret, vil det ikke medføre afslag. Forekomst af mikroalbuminuri, nethindeforandring eller nyrepåvirkning er komplikationer, der som hovedregel medfører afslag. Ikke-insulinkrævende sukkersyge (diæt- og/eller tablet-behandlet) vil almindeligvis ikke foranledige afslag, medmindre sygdommen har givet komplikationer. Der bør foreligge opdaterede oplysninger om, hvorvidt der er komplikationer, evt. i form af speciallægeerklæring.

Stofskiftesygdomme

Stofskiftesygdomme (tyreotoksikose og myxødem) vil i almindelighed være lette at behandle, og ansøgere med disse sygdomme vil kunne godkendes, hvis stofskiftet er blevet normalt ved behandling. Stofskiftet vurderes på baggrund af de to stofskiftehormoner T4 og T3. Hvis disse hormoner er normale eller tæt på det normale, kan ansøger godkendes. I en del tilfælde er hormonerne T4 og T3 normale, mens det overordnede regulerende hypofysehormon TSH (thyreoidea stimulerende hormon) ligger uden for normalområdet. I sådanne tilfælde er stofskiftet normalt, og ansøger kan godkendes, selvom der kan gå måneder (i nogle tilfælde år), før TSH normaliseres. Kun i usædvanlige tilfælde med svært regulerbart stofskifte eller med komplikationer til sygdommen i form af alvorlig øjensygdom må afslag efter speciallægevurdering overvejes.

Overvægt

En persons vægt skal vurderes i relation til højden. Overvægt kan bedømmes ud fra det såkaldte body mass index, hvilket forkortes BMI.

BMI udregnes som personens vægt i kg, divideret med højden i meter i anden potens. Som eksempel kan man forestille sig en person, der vejer 70 kg og er 1,76 meter høj. BMI er så 22,6 kg/m². Ifølge WHO er BMI normalt mellem 18,5 og 24,9 kg/m².

Under forudsætning af at ansøgeren i øvrigt er rask, er helbredsrisikoen ved lettere grader af overvægt beskedent (BMI under 33 kg/m²), og lettere overvægt giver derfor ikke grund til afslag.

Betydningen af en given grad af sværere overvægt angives lidt forskelligt for mænd og kvinder. Ved sværere overvægt (for mænd BMI mellem 33 og 38 kg/m² og for kvinder BMI mellem 33 og 40 kg/m²) bør der normalt foreligge en undersøgelse ved en medicinsk speciallæge. Det er dog ikke nødvendigt at iværksætte en specialundersøgelse, hvis det allerede af oplysningerne fra den praktiserende læge fremgår, at ansøgerens blodtryk, kolesterol, og glukose (plasma glukose faste < 6,1 eller 2-timers peroral glukosebelastning < 11,1 mmol/l) er normalt. Hvis der er betydelige komplikationer, særligt forhøjet blodtryk, sukkersyge, forhøjet kolesterol, eller hvis ansøgeren er ryger, bør der gives afslag.

Ved meget svær overvægt (BMI over 38 kg/m² for mænd og 40 kg/m² for kvinder) er der selv uden konstaterbare komplikationer så betydeligt øget sygelighed og dødelighed, at det medfører afslag, medmindre der er tale om en yngre ansøger, der er ikke-ryger.

Organtransplanterede

Ansøgere, der har fået transplanteret nyre, lever, lunge og/eller hjerte, bør meddeles afslag. Det skyldes, at der i disse grupper er en klar overdødelighed, såvel betinget af den primære organsygdom som af bivirkninger til den nødvendige immunsuppressive behandling. Ansøgere, der tidligere har gennemgået knoglemarvstransplantation, vil kunne godkendes efter konkret vurdering, hvis de er medicinfri og helbredt for grundsygdommen. Observationstiden efter afsluttet behandling bør være 8 år.

Transplantation af knoglestykker, hornhinde eller hud giver i sig selv ingen betænkelighed ved godkendelse.

Kræftsygdomme

Adoptionsansøgere, som er i behandling for kræft eller leukæmi, skal have afslag. Ansøgere, der tidligere har været behandlet for kræft eller leukæmi, og som er blevet helbredt for sygdommen, vil kunne godkendes efter undersøgelse hos speciallæge, hvis risiko for tilbagefald er minimal. Observationstid efter afsluttet behandling bør være 8 år for både leukæmi og andre kræftsygdomme. Ved brystkræft og modermærkekræft (bortset fra de helt overfladiske former, se nedenfor) er der større risiko for sent optrædende tilbagefald end ved andre kræftformer, hvorfor der her bør gives afslag. Ved visse former for testikelkræft kan observationstiden være væsentligt kortere end 8 år.

Visse former for livmoderhals sygdom (lettere celleforandringer, såkaldt dysplasi og forstadier til livmoderhalskræft, carcinoma in situ) kan dog godkendes efter afsluttet behandling. Velbehandlet livmoderhalskræft af typen planocellulært carcinom stadium I og II uden metastaser kan godkendes efter afsluttet behandling og 5 års observationstid, da tilbagefald efter 5 år er meget sjældne. Efter afsluttet behandling og en observationsperiode på 5 år, er risikoen for tilbagefald af sygdommen mindre end 5 %. Såfremt ansøgeren har haft metastaser er risikoen en anelse højere, cirka 5-7 %.

Livmoderhals sygdom

Det vil være meget sjældent at se tilbagefald af sygdommen efter 3 års observation, hvis der ikke har været metastaser, hvorfor især yngre ansøgere med dette sygdomsforløb, og som ikke ryger, vil kunne overvejes godkendt efter 3 års observation. Såfremt der har været metastaser bør observationsperioden være 5 år. Ansøgere med velbehandlet livmoderhalskræft stadium 1a vil kunne godkendes efter 3 års observation.

Hudkræft: Såkaldt basocellulært karcinom og helt overfladisk modermærkekræft (melanoma malignum, ikke dybere end 0,6 mm) giver ikke grundlag for afslag, men der bør foreligge en speciallægevurdering.

Hudkræft

Medicinbivirkninger

En del medikamenter er ved længere tids brug behæftet med så udtalte bivirkninger, at de forårsager øget sygelighed og dødelighed. Dette gælder først og fremmest ved medicinsk behandling af kræft, såkaldt kemoterapi eller cytostatisk behandling. Efter afsluttet behandling med cytostatika kan der senere forekomme udvikling af leukæmi. Denne øgede leukæmirisiko er tidsmæssigt stort set begrænset til de første 8 år efter afsluttet cytostatika-behandling. Der må foretages en konkret vurdering af sygdommens art og den givne medicin.

Immunosuppressiv behandling

Ved meget svære tilfælde af autoimmune sygdomme og ved organtransplantation nedsættes antistofdannelsen ved at kombinere prednisolon med et eller eventuelt to cytostatisk virkende stoffer. Igangværende immunosuppressiv behandling bør medføre afslag. Ved afsluttet behandling må konkret vurderes varighed, hvilke medikamenter og hvilken sygdom.

Hiv/aids

For hiv-positive personer og patienter med aids er prognosen så alvorlig, at det medfører afslag på ansøgning om godkendelse.

DEN PSYKISKE HELBREDS- TILSTAND

Bedømmelsen af den psykiske helbredstilstand hænger nøje sammen med vurderingen af ansøgernes personlige og familiære forudsætninger for at adoptere. Spørgsmålet er meget betydningsfuldt for adoptionen. På den ene side er ansøgernes psykiske helbredstilstand og personlighed uden tvivl det vigtigste kriterium for deres egnethed som adoptivforældre, og positive egenskaber på dette område kan i vidt omfang opveje mangler af social karakter eller anden natur - og på den anden side er udførlige og dækkende oplysninger ofte særdeles vanskelige at opnå. Omfanget og karakteren af tilgængelige oplysninger i den almindelige sagsbehandling vil variere betydeligt, hvorfor det ikke er muligt at anføre helt præcise retningslinjer.

Bedømmelsen af de foreliggende personlige oplysninger rejser yderligere vanskeligheder. Tilfælde, hvor der er tale om mere udtalte afvigelser, vil give anledning til afslag, men selv i sådanne tilfælde er den viden, man har om, hvilke egenskaber der er de bedste for at skabe et godt adoptivhjem begrænsede, og vurderingen bliver ofte skønsmæssig. Jo mere sagkundskab og menneskekundskab sagsbehandleren har, og jo fyldigere oplysninger der foreligger, for eksempel fra lægen, jo større er muligheden for, at alvorlige afvigelser afdækkes.

For at kunne vurdere ansøgerens psykiske helbredstilstand i forhold til adoption bør man navnlig være opmærksom på ansøgernes modenhed, tilknytningsevne, kontakt- og indfølelsesevne samt psykisk ligevægt, begavelse og realitetssans, sådan som dette kan vurderes i forbindelse med sagsbehandlingen såvel som på baggrund af ansøgernes livshistorie og relationer.

For barnet er det vigtigt, at forældrene er psykisk raske under dets opvækst, ikke blot fordi de skal kunne forsørge og passe det, men også fordi sygdom skaber utryghed i miljøet og påvirker hele familiesituationen på uheldig måde. Ansøgere med tilbagevendende depression eller mere varige tilstande som angst, tvangssymptomer eller psykosomatiske symptomer (legenlige symptomer som led i eller som udtryk for psykiske vanskeligheder) bør ikke godkendes, da deres ressourcer i væsentlig grad vil være beslaglagt af egne problemer, og evnen til normal livsudfoldelse og stabil følelsesmæssig kontakt med barnet vil være hæmmet.

Vedvarende psykiske lidelser som skizofreni og hermed beslægtede tilstande samt tilbagevendende psykisk lidelse, herunder stemningssindslidelse med periodisk optræden, eller aktuel sindslidelse hos en af ansøgerne, skal medføre afslag på adoptionsansøgning. I tilfælde, hvor en ansøger tidligere i livet har haft en forbigående sindslidelse, kan det være tvivlsomt, om man af den grund behøver at afslå godkendelse. En gennemgang af de lægelige oplysninger fra sygdomsperioden kan eventuelt afdække, om sygdommen hovedsageligt var udløst af særlige omstændigheder, eller om den i højere grad var udtryk for nedsat modstandskraft som følge

Tilbagevendende depression eller mere varige tilstande som angst, tvangssymptomer eller psykosomatiske symptomer

Vedvarende psykiske lidelser og tilbagevendende psykisk lidelse

af personlighedsmæssige svagheder. Hvis sygdommen var udløst af særlige ydre omstændigheder, vil godkendelse kunne overvejes, såfremt betingelserne i øvrigt er til stede. En psykiatrisk og/eller en psykologisk undersøgelse bør sædvanligvis foretages, bl.a. med henblik på at vurdere sygdommens baggrund og dermed sikkerheden for, at den ikke kan vende tilbage.

Ansøgere med psykisk udviklingshæmning (intelligensdefekt) kan ikke godkendes som adoptanter. Man bør ikke godkende et familiemiljø, hvor et barn intellektuelt vil blive stimuleret ringere end i et normalt miljø, da dette vil hæmme barnet i dets udvikling eller påvirke dets udvikling uheldigt.

Udviklingshæmning
(intelligensdefekt)

På samme måde vil vedvarende forstyrrelser af personligheden gøre en ansøger uegnet som opdrager og motivere afslag. Her skal der ikke alene lægges vægt på ansøgerens sociale tilpasnings- og arbejdsevne, men også på hvorledes tilstanden påvirker forholdet til andre mennesker eller hæmmer følelsesliv, ansvarlighed og kontaktevne.

Vedvarende forstyrrelser
af personligheden

Personer, der tidligere har haft væsentlige tilpasningsproblemer, antisocial adfærd eller medicin-, stof- eller alkoholmisbrug, vil oftest have forstyrrelser af personligheden, og der må vises stor varsomhed med godkendelse af ansøgerne. Dette gælder ikke mindst for ansøgere, der tidligere har haft et misbrug, og hvor der er en betydelig risiko for tilbagefald heraf.

Tilpasningsproblemer

Ved bedømmelse af ansøgere, hvis psykiske egnethed giver anledning til tvivl, er det ofte ikke tilstrækkeligt at foretage en traditionel psykiatrisk speciallægeundersøgelse. Det vil ofte være påkrævet at gennemføre en psykologisk undersøgelse, eventuelt med anvendelse af tests, med henblik på at tilvejebringe et mere detaljeret billede af ansøgerens personlighed og relationelle forudsætninger.

OPLYSNINGSGRUNDLAGET

Ifølge godkendelsesbekendtgørelsens § 4 skal ansøgeren i forbindelse med ansøgningen fremsende en helbredserklæring, som er udfyldt af ansøgeren selv, og en helbredsattest fra ansøgerens egen læge. Helbredsattesten må ikke være mere end tre måneder gammel på ansøgningstidspunktet.

I tilfælde, hvor der i erklæringen eller attesten fremkommer oplysninger om helbredsmæssige problemer, bør amtet normalt indhente en udtalelse fra den behandlende læge, omfattende oplysninger om diagnose, behandling og eventuelt prognose. Ansøgerens samtykke hertil skal foreligge.

Hvis samrådet vurderer, at der, før der træffes afgørelse, er behov for en speciallægeundersøgelse, kan samrådet bestemme, at en sådan undersøgelse af ansøgeren skal iværksættes. Det vil være hensigtsmæssigt at sende et eksemplar af denne vejledning til speciallægen sammen med anmodningen om en undersøgelse.

Ved vurderingen af en kronisk funktionsnedsættelse (et fysisk handicap) må der anlægges en bredere synsvinkel end en rent medicinsk. Det bør derfor overvejes at indhente en udtalelse fra anden sagkyndig side, via Det Centrale Handicapråd, medmindre det er åbenbart, at funktionsnedsættelsen er uden betydning for godkendelsen som adoptant.

KONTAKTOPPLYSNINGER:

FAMILIESTYRELSEN

Kristineberg 6
2100 København Ø
www.famliestyrelsen.dk

Tlf.: 33 92 33 02
E-mail: famliestyrelsen@famstyr.dk

Forfatter: Familiestyrelsen
Årstal: 2010
Udgave: 1